

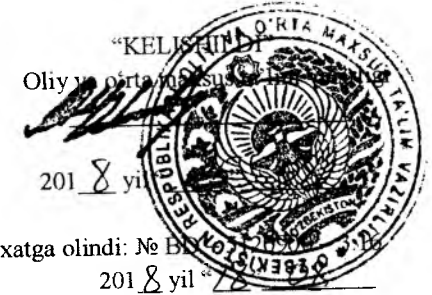
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

Rektor _____ Sh. Sirojiddinov

201 8 yil 23 08

Oliy va o'rta maxsus ta'lim

201 8 yil

Ro'yxatga olindi: № B/...

201 8 yil

STILISTIKA (BADIY, ILMIY, OG'ZAKI NUTQ USLUBI)

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000	- Gumanitar
Ta'lim sohasi:	120000	- Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	5120900	- O'zbek-ingliz tarjima nazariyasi va amaliyoti

Toshkent – 2018

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018 yil "25" 08 dagi 744 - sonli buyrug'i bilan fan dasturlari ro'yxati tasdiqlangan.

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2018 yil "18" 08 dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Fan dasturi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

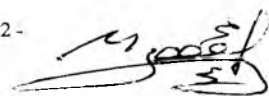
N.Z. Normurodova – ToshDO'TAU, "Ingliz filologiyasi" kafedrasini mudiri, filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

Taqrizchilar:

G.K. Odilova – ToshDO'TAU, "Tarjima nazariyasi va amaliyoti" kafedrasini mudiri, filologiya fanlari nomzodi.

M.R. Galiyeva – O'zDJTU, "Lingvistika va Ingliz adabiyoti" kafedrasini dotsenti, filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

Fanning ishchi o'quv dasturi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti Kengashida ko'rib chiqilgan va tavsiya qilingan (2018 yil "05" 07 dagi "13" - sonli bayonnomasi).

I. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Ushbu fan zamonaviy talablar asosida yuqori malakali kadrlar tayyorlashning mazmunini takomillashtirish hamda oliy ta'lim muassasalari pedagog kadrlarining kasbiy kompetentligini muntazam oshirib borishni maqsad qiladi. "Stilistika" fani dasturida O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim standarti talabiga mos keluvchi darslar mavzulari keltirilgan.

Stilistika va matn tahlili umumkasbiy fanlar blokiga kiritilgan kurs hisoblanib, III kursda o'qitish maqsadga muvofiq. Stilistika va matn tahlili fani turli muloqot turlari, jumladan, an'anaviy, badiiy va ilmiy muloqotni o'rganish bilan bir qatorda, ish munosabatlari (biznes, marketing, menejment sohalari) da ham muloqot malakalarini shakllantirishga zamin bo'lib xizmat qiladi.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarning shaxsiy fikrlarini turli xil usullar bilan yoritishning muayyan nutq sharoitiga mos yo'llarini aniqlash hamda tildagi his-hayajonli holatlarni ifodalash uchun qo'llaniladigan leksik-frazeologik birikmalarning ma'no va vazifalarini tahlil qilishdir, tildan faol foydalanish malakasi muloqotning ijtimoiy, milliy, psixologik tomonlarini hisobga olgan holda rivojlantirishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalalar, ijtimoiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. **Talaba:**

– ongli o'qishni o'rgatish usullarini yaxshiroq egallash imkonini berish, asarga yuzaki yondashishning oldini olish, badiiy, publitsistik, rasmiy-idoraviy, ilmiy matnni murakkab tarkibiy butunlik tarzida tushunish to'g'risida **bilimga ega bo'lishi;**

– badiiy, ilmiy, so'zlashuv va rasmiy nutq uslublarini bilish va ulardan foydalana olish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;**

– tafakkur va hissiyotni nozik sezish, umumiy g'oya va ta'sirchanlikni kuchaytirish, estetik did, badiiy adabiyotni o'rganish bo'yicha **malakaga ega bo'lish.**

III Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-mavzu. "Stilistika" faniga kirish

Stilistika kursining dolzarbligi va vazifalari. Stilistika zamonaviy tilshunoslik yo'nalishlari nigoxida. Stilistikaning boshqa fanlar bilan bog'liqligi: stilistika va kommunikativ lingvistika, stilistika va pragmalingvistika, stilistika va lingvokulturologiya. Stilistika turlari: qiyosiy stilistika, amaliy stilistika, funksional stilistika, individual uslub stilistikasi, kommunikativ stilistika. Stilistik tahlil metodlari.

2-mavzu. Uslubiy leksika tarkibi

Uslubiy leksika tarkibi adabiy so'zlar, neytral so'zlar, va og'zaki so'zlar. adabiy so'zlarning stilistik jihatlari va turlari: atama, arxaizm, neologizm, chatishma, poetik so'zlar tushunchalari va ularning matndagi stilistik vazifalari. Og'zaki so'zlarning stilistik xususiyatlari va turlari: sleng, vulgarizm, evfemizm, sheva va jargon so'zlarning tushunchalari va ularning matndagi stilistik vazifalari. Tilda meyor tushunchasi. Shaxsiy yondashuv va meyor. Umumiy adabiy, og'zaki va adabiy uslublar xususiyatlari. Registr tushunchasi.

3-mavzu. Funksional uslub tushunchasi

Funksional uslub va uning turlari. Badiiy uslub xususiyatlari: she'riy, drama va nasr uslublarining asosiy til xususiyatlari. Ilmiy uslub xususiyatlari va vazifalari. Publitsistik uslub xususiyatlari va vazifalari. Gazeta uslubi xususiyatlari va vazifalari. Gazeta matnida janr turlari va xususiyatlari. Idoraviy uslub vazifalari, turlari va ularning lisoniy xususiyatlari.

4-mavzu. Leksik-stilistik vositalar

Ifoda va stilistik vosita tushunchasi. Stilistik vazifa tushunchasi va turlari. Leksik ma'no turlari. Stilistik vositalarning sathlararo turlanishi: metafora, metonimiya, kesatish, epitet, mubolag'a, oksimoron, antonomasiya, zevgma, so'z o'yini tushunchasi, lisoniy ahamiyati va vazifalari.

5-mavzu. Leksik-sintaktik stilistik vositalar

O'xshatish, perefraz, litota, gradatsiya, antiteza, allyuziya, o'zlashtirma gap tushunchasi, lisoniy ahamiyati va vazifalari.

6-mavzu. Sintaktik-stilistik vositalar

Sintaktik stilistik vositalarning lisoniy ahamiyati va vazifalari. Gap qurilishidagi o'zgarishlarga asoslangan stilistik vositalar: bir bosh bo'lakli gap, inversiya, parallel konstruksiya, xiazm, takror, sanash, polisindeton, asindeton va ritorik so'roq gap. Og'zaki nutqdagi gap tarkibi o'zgarishlarga asoslangan stilistik vositalar: ellipsis, tugallanmagan gap, ajratilgan kostruksiya.

7-mavzu. Fonetik-stilistik vositar

Yufoniya, alliteratsiya, onomatopiya tushunchasi, lisoniy ahamiyati va vazifalari.

8-mavzu. Matn tahlili faninig vazifasi.

Adabiy matn tushunchasi. Matn mazmuni, obraz strukturasi: muallif obrazi, tabiat obrazi, asar qahramoni obrazi, badiiy detal tushunchasi va uning turlari. Matn badiiy kompozitsiyasi. Badiiy detal turlari va vazifalari. Matn linvistikasi asosiy tushunchalari, Matn kategoriyasi turlari: informativlik kategoriyasi, modallik kategoriyasi, matn bog'likligi va yaxlitligi kategoriyasi, matn segmentatsiyasi, o'rin payt kategoriyasi, intertekstuallik kategoriyasi. Badiiy asar nomlari, turlari va uning informativligi. Badiiy asar nomining konseptual axborotni ochib berishdagi o'rni. Matn taxlili metodlari. Matnning konseptual ahamiyati. Matnning milliy – madaniy xususiyatlari. Matnni stilistik, pragmatik, lingvokulturologik tahlil etish.

9-mavzu. Matn lingvistikasi va matn kategoriyalari

Matn linvistikasi asosiy tushunchalari, Matn kategoriyasi turlari: informativlik kategoriyasi, modallik kategoriyasi, matn bog'likligi va yaxlitligi kategoriyasi, matn segmentatsiyasi, o'rin payt kategoriyasi, intertekstuallik kategoriyasi.

10-mavzu. Badiiy asar konseptual mazmuni

Badiiy asar nomlari, turlari va uning informativligi. Badiiy asar nomining konseptual axborotni ochib berishdagi o'rni.

11-mavzu. Matnni stilistik, pragmatik, lingvokulturologik tahlil etish.

Matn tahlili metodlari. Matnning konseptual ahamiyati. Matnning milliy – madaniy xususiyatlari. Matnni stilistik, pragmatik, lingvokulturologik tahlil etish.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Stilistika turlari
2. Uslubiy leksika tarkibi
3. Tilda me'yor tushunchasi
4. Badiiy uslub xususiyatlari
5. Ilmiy uslub xususiyatlari va vazifalari
6. Publitistik uslub xususiyatlari va vazifalari
7. Gazeta uslubi xususiyatlari va vazifalari
8. Idoraviy uslub vazifalari
9. Leksik-stilistik vositalar
10. Stilistik vositalarning sathlararo turlanishi
11. Leksik-sintaktik stilistik vositalar
12. Sintaktik-stilistik vositalar
13. Og'zaki nutqdagi gap tarkibi o'zgarishlarga asoslangan stilistik vositalar
14. Fonetik-stilistik vositalar
15. Matn tahlili faninig vazifasi
16. Matn badiiy kompozitsiyasi
17. Matn lingvistikasi va matn kategoriyalari
18. Badiiy asar konseptual mazmuni
19. Matn stilistik, pragmatik, lingvokulturologik tahlil etish
20. Kommunikativ, kognitiv, madaniy va korpus matn tahlili metodlari
21. Leksik va frazeologik til vositalari orqali stilistik bo'yoqqqa erishish usullari
22. Ingliz va o'zbek tilidagi uslubiy vositalarning qiyosiy tahlili
23. So'z boyligining ba'zi bir bo'limlari, ya'ni neologizm-yangi yasalgan so'zlar, sleng, termin (alohida sohaga oid) so'zlarning uslubiy tahlili
24. Badiiy matndagi til manbalarining konseptual qiymati
25. Badiiy matn tahlil qilish kategoriyalari
26. Badiiy adabiyot va gazeta matnlarida sarlavha
27. So'z yasash jarayonida so'zlarning uslubiy belgilanganligi
28. Ingliz va Amerika yozuvchilari asarlaridagi o'ziga xos uslubiy xususiyatlar

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

- 1 Comparative study of functional styles.
- 2 Language features and functions of special literary words
- 3 Language features and functions of colloquial words.
- 4 Comparative study of metaphor/metonymy
- 5 Comparative study of epithet/ oxymoron/ hyperbole.
- 6 Lingua-cultural peculiarities of antonomasia/ simile.
- 7 Lingua-cultural peculiarities of periphrasis/ Litotes.
- 8 Comparative study of Repetition.
- 9 Lingua-cultural peculiarities of Rhetorical Question.
- 10 Lingua-cultural peculiarities of Phonetic SD.
- 11 Stylic usage of synonyms.
- 12 Stylic usage of idioms.
- 13 Stylic usage of proverbs.
- 14 Stylic usage of word-formation patterns.
- 15 Stylistic role of foreign words in literary texts.
- 16 Convergence of stylistic devices in literary texts
- 17 The language of poetry.
- 18 Poetic details in the literary text.
- 19 Role of the title in the literary text.
- 20 Interpretation of a story.

VI. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Arnold I.V. Stilistika sovremennogo angliyskogo yazika. M.: Visshaya shkola, 2004.
2. Aznaurova E.S., Ashurova D.U. Interpretation of literary text. T.: O'qituvchi, 1990.
3. Boboxanova T.A. Ingliz tili stilistikasi. T.: O'qituvchi, 1995
4. Galperin I.R. Stylistics. M.: Higher School, 1977.
5. Kuxarenko V.A. Seminars in style. M.: Visshaya shkola, 1971.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Ashurova D.U., Galiyeva M.R. Stylistics of literary text. T., 2017.
2. Galperin I.R. Tekst kak obyekt lingvisticheskogo issledovaniya. - M.: Nauka, 1981
3. Kuxarenko V.A. Praktikum po stilistike angliyskogo yazika. M.: Visshaya shkola, 1986.
4. Kuxarenko V.A. Interpretatsiya teksta. M.: 1988
5. Kuznets M.D., Skrebnev Y.M. Stilistika angliyskogo yazika. L.: Uchpedgiz, 1960.
6. Moroxovskiy A.N. Stilistika angliyskogo yazika. Kiyev: Visha shkola, 1984.
7. Musayev K. English stylistics. T.: Adolat, 2003

Internet saytlari

1. www.philology.ru
2. www.linguist.org
3. www.natlib.uz
4. www.dissercat.ru
5. www.nauka.ru
6. www.dissorg.com
7. www.uzscience.uz
8. www.scopus.com